

Bruksela, 3 maja 2019 r.
(OR. en)

8763/19

JEUN 64
EDUC 221
SOC 330
EMPL 245

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Nr poprz. dok.:	8308/19 + COR1
Dotyczy:	Młodzi ludzie jako orędownicy demokracji w UE – Debata orientacyjna

Po konsultacjach na forum Grupy Roboczej ds. Młodzieży prezydencja sporządziła załączony dokument, który będzie dla ministrów ds. młodzieży podstawą debaty orientacyjnej mającej się odbyć na posiedzeniu Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu 22–23 maja 2019 r.

**Rada ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu (Bruksela, 22 maja 2019 r.) – debata
orientacyjna dotycząca młodzieży**

**Młodzi ludzie jako orędownicy demokracji w Unii Europejskiej
– Dokument do dyskusji sporządzony przez prezydencję –**

1. Młodzi ludzie a demokracja

Demokracja jest jedną z podstawowych zasad, na których opiera się UE i którymi kierują się jej instytucje. Jej umacnianie i wspieranie ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia pomyślności obywateli UE.

Jeśli chodzi o młodzież i demokrację, w swoich relacjach z młodymi ludźmi UE kieruje się przede wszystkim art. 165 Traktatu o funkcjonowaniu UE, w którym stwierdza się, że „działanie Unii zmierza do (...) zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy”. W myśl tych postanowień niedawno przyjęta strategia UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 służy wspieraniu udziału młodzieży w życiu demokratycznym; wspomina się w niej także o „sposobie funkcjonowania naszej demokracji”, „wykluczeniu społeczno-ekonomicznym i wykluczeniu z procesów demokratycznych” oraz „deficytach demokratycznych w unijnych procedurach”¹. Wszystkimi tymi kwestiami należy się zająć, wychodząc młodym ludziom naprzeciw, tak by wzmocnić ich zaufanie do demokracji jako systemu rządów, który spełnia oczekiwania młodych ludzi i stara się o ich zaangażowanie.

Frekwencja wyborcza młodych ludzi jest nadal raczej niska w wartościach bezwzględnych, jednak wydaje się rosnąć, i choć z niecierpliwością czekamy na potwierdzenie tej tendencji podczas nadchodzących wyborów europejskich, należy także myśleć bardziej perspektywicznie. Młodzi ludzie z pewnością sięgają myślą poza wybory, zważywszy na ich rosnącą gotowość do większego angażowania się w działalność organizacji młodzieżowych, organizacji pozarządowych czy nawet partii politycznych – mimo że nadal raczej niewielu zostaje ich członkami. Młodzi ludzie za coraz bardziej atrakcyjny uważają też wolontariat, w szczególności skupiający się na działaniach na rzecz społeczności lokalnej.

¹ Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży, Dz.U. C 456 z 18.12.2018.

Fakty te jasno pokazują, że dzisiejsze nowe pokolenia nie poddają się apatii. Jeśli jednak chodzi o ich poglądy na obszary działania, które np. priorytetowo powinna potraktować UE, uczestnictwo demokratyczne znajduje się daleko w tyle za kształceniem i umiejętnościami, ochroną środowiska i zwalczaniem zmiany klimatu, zatrudnieniem, migracją czy kwestiami dotyczącymi uchodźców². Nie oznacza to oczywiście, że młodych ludzi nie interesuje demokracja. Wręcz przeciwnie: 8 na 10 młodych Europejczyków uważa, że należy wspierać programy edukacyjne promujące krytyczne myślenie i lepszą edukację o prawach i obowiązkach obywateli UE oraz o funkcjonowaniu UE i jej instytucji – wszystkie one mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania nowoczesnej demokracji³.

W świetle powyższego należy uznać, że młodzi ludzie cenią demokrację, jednak trzeba jeszcze dołożyć starań, by zajęła ona poczesne miejsce w ich sercach, a zwłaszcza – umysłach. Musimy także zadbać o to, by młodzi ludzie poczuli się uczestnikami życia demokratycznego UE i państw członkowskich i mogli w nim odgrywać aktywną rolę. Aby jednak osiągnąć ten cel, należy wziąć pod uwagę szereg aspektów.

2. Jak zachęcić młodych ludzi, by mocniej angażowali się w życie demokratyczne UE

a) Atrakcyjność alternatywnych narracji politycznych

Narracja skupiona na demokracji, podstawowych prawach człowieka i dialogu międzykulturowym traci na poparciu w atmosferze niepewności jutra i ciężkiej sytuacji materialnej (wysokie i trwałe bezrobocie, ubóstwo pracujących, małe prawdopodobieństwo ruchliwości społecznej itp.), zwłaszcza jeśli demokratyczne rządy zbyt opieszale podejmują działania w odpowiedzi na te wyzwania. Nie byłoby więc w tym nic dziwnego, gdyby obywatele, bez względu na wiek, słuchali tych, którzy twierdzą, że dysponują łatwymi rozwiązaniami dzisiejszych problemów społecznych i gospodarczych.

Wykorzystywanie frustracji ludzi obecnie ułatwiają nowe kanały łączności i informacji, które umożliwiają szerzenie dezinformacji. Niesłuchanie ważne jest zatem, by zwracać uwagę na sposób formułowania, komunikowania i wdrażania wariantów politycznych.

² Flash Barometer 455 na temat europejskiej młodzieży (2017). Sondaż przeprowadzony przez pracownię „TNS political and social” na wniosek Komisji Europejskiej, Dyrekcja Generalna do spraw Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

³ Ibid. 2.

b) Nowe i zmieniające się formy władzy a uczestnictwo młodzieży

Choć, jak wynika z powyższego, sytuacja od niedawna się poprawia, wciąż utrzymuje się przekonanie, że mamy do czynienia z młodym pokoleniem, które niejako dystansuje się od tradycyjnych form uczestnictwa w procesach decyzyjnych (np. poprzez głosowanie, partie polityczne, organizacje młodzieżowe, udział w debatach publicznych). Głosowanie w regularnych odstępach czasu może już nie wystarczyć dla zaangażowania młodych ludzi w procesy decyzyjne, a wartości definiujące tradycyjną strukturę władzy niekoniecznie do nich przemawiają w porównaniu z bardziej popularnymi alternatywami⁴:



Te nowe formy władzy i uczestnictwa z pewnością budzą wątpliwość co do reprezentatywnego charakteru procesów decyzyjnych i systemów rządzenia.

⁴ Alex Farrow, *Youth Participation: Closer to the Edge of Participation and Activism*, SALTO Think Tank on Youth Participation, Tallinn, 2018, dostępne tutaj.

c) Wykorzystanie i wpływ technologii

Nowe technologie dają też możliwość zmniejszania dystansu między obywatelami a instytucjami rządowymi i umożliwiają szybką komunikację i wyrażanie opinii. Nowe pokolenia zazwyczaj swobodnie korzystają z narzędzi mediów społecznościowych – i tę ich cechę należy wziąć pod uwagę.

Niemniej większy nacisk należy położyć na:

- przepaść cyfrową wśród młodych ludzi i potrzebę jej przewyciężenia;
- zamknięcie pętli komunikacyjnej – młodzi ludzie są pytani o opinię i ją wyrażają, a także uczestniczą w procesach decyzyjnych, jednak muszą mieć także możliwość poznania wyników konsultacji, a decyzje należy uzasadniać w podobnie przyjazny młodym ludziom sposób;
- uczestnictwo w społeczeństwie cyfrowym niepodlegające tym samym mechanizmom, którymi dysponują bardziej tradycyjne formy uczestnictwa, po to by zapewnić jakość i szeroki zasięg.

3. Pytania do omówienia podczas debaty ministrów

Ministrowie są proszeni, aby podczas debaty orientacyjnej, która odbędzie się na posiedzeniu Rady ds. Młodzieży 22 maja, omówili kwestie zarysowane w niniejszym dokumencie. Mogą się przy tym kierować następującymi pytaniami:

1. **W jaki sposób państwa członkowskie i instytucje UE mogą odpowiedzieć na wyzwania naświetlone w niniejszym dokumencie, tak by wspierać zaangażowanie młodych ludzi na rzecz zasad demokratycznych?**
2. **Biorąc pod uwagę mocne strony, zainteresowania i profil dzisiejszych młodych pokoleń, jakie środki mogłyby najskuteczniej zwiększyć ich uczestnictwo w demokratycznym życiu UE i jej państw członkowskich?**